

Torsdag 3. mai 1945.

Hitlers død.

Den dag da vi hørte at Hitler var drept til Berlin for å forsvare byen til siste patron, visste vi ikke riktig hva vi skulle tro. De fleste trodde at det var en løgn som nasistene laget for å oppildne berlinerne til en halsløs innsats. Men det var mange som håpet på muligheten av at det betød at nasistene ville la kampen om Berlin bli sluttkampen, med andre ord at Det Tredje Rike skulle leve eller dø med Adolf Hitler i Berlin. Om den formodentlig syke og nedbrutte Führer dro frivillig til Berlin for å søke døden blant sine soldater eller om han som et viljeløst redskap ble ført dit, er ikke mulig å si. Ved en stor manns død pleier en gjerne å gi en skildring av ham. Men samtidig hater det at en ikke skal kaste skitt på en død manns minne. Det forbyr seg derfor å komme med noen inngående vurdering av personen Hitler. Han var utvilsomt en genial folketaler og agitator som forsto å samle det tyske folk omkring seg. Han ville neppe ha hatt samme suksess hos noe annet folk enn det tyske som i utpreget grad er egnet til å bli et viljeløst redskap i en førers hender. Ved siden av dette hadde han uventet et eget blikk for å se enkelte løsninger på alle problemer - oftest for enkle. Til ulykke for hele verden og spesielt for det tyske folk ville denne mannen også løse verdensproblemer på sin enkle måte. Til slutt kan en si at Hitler trass i et han var østriker av fødsel eide tyskernes typiske egenkap - troen på det tyske folk som noe enestående, som herrefolket.

Den politiske situasjon ved Hitlers død er noe uklar. Men vi kan vel med sikkerhet gå ut fra at det består et samarbeid mellom Dönitz og Himmler. At Himmler ikke ble den nye føreren, kan skyldes et ønske om å opptre bak kul læsene som mannen der har den virkelige makten. Dönitz har visstnok også vært med på kapitulasjons-"forhandlingene" og hva enten disse er ærlig ment eller bare er spillfokterier, så må en gå ut fra at det døende tredje rikets to mektigste menn arbeider sammen. Hitlers død kommer sikkert til å svekke tyskernes motstandsvilje. Men det garanterer ikke noen ordnet kapitulasjon som vi alle går og håper vil komme snart.

Vrangsiden ved pressefriheten.

Det kan ta seg dårlig ut for en representant for den fri presse å kritisere skyggesidene ved selve den hellige pressefrihet. I en artikkel i et tidligere nummer av Siste Runde har vi kommet inn på de krav som må stilles til en fri presse. Blant de kravene nådde kravet på hederlighet svært høyt. I et fritt

land er det dessverre slik at presseorganene blir forretningsforetagender som det gjelder å få til å lønne seg best mulig. Et ekstranummer kan lønne seg svært godt. Den avisen som kan bringe en virkelig storsensasjon først, vil dessuten også for framtida kunne profitere på det. Den vil få ry som avisen der er først på pletten. Resultatet høyere abonnenttall og i annen hånd større annonseinntekter.

Viser "sensasjonen" seg å være en skrøne - blir hele affæren gløtt. Avisenes reklameapparat blir nemlig ikke satt i sving for holde en tabbe ved livet.

De svenske aviserne har under krigen gjort Norge uvurderlige tjenester ved å trekke f ubehagelige sannheter om tyskernes framferd i Norge. Men i disse dager er de i ferd med å gjøre oss like uvurderlig skade ved sin sensasjonshunger. All slags ville rykter blir slått opp og når oss via ulike kilder. Resultatet er den vildeste optimisme her hjemme, parret med en foruroligende uforsiktighet. Våre heimefrontsorganer som mer enn noen sinne må være parat og intakt, kan sprake som følge av alle disse kapitulasjonsryktene.

De som på en eller annen måte får kjennskap til disse ryktene fra utenlandske sensasjonsorganer, har et stort ansvar. De bør heller ikke bringe dem videre for de er bekreftet på offisielt alliert hold. Hvis de overhørt fortelles videre, må de fortelles som det de er - underholdende rykter.

Ny regjering i Østerrike.

For et par dager siden kom meldingen om at det var dannet en østerriksk regjering på russisk initiativ. Dens sjef er den tidlige sosialdemokratiske forbundskansler Karl Renner og regjeringens sammensetning er 3 kommunister, 6 sosialdemokrater, 3 kristelig-sosiale og 2 andre. Den er således dannet på bred demokratisk basis. At de borgerlige partier har fått så vidt svak representasjon, er ikke underlig når en tenker på den politiske situasjon for krigen. Dolfuss-diktaturet har fått en slags martyrglorie over seg både fordi Dolfuss ble myrdet av nasistene og fordi hans etterfølger Schusnigg ble et av de første offer for Hitlers hensynsløse aggressjonspolitik. I virkeligheten gjorde Dolfuss seg for før gang riktig godt kjent gjennom sin hensynsløse politikk overfor den sosialdemokratiske opposisjon som ble slått ned med våpen et heftige kamper. Disse regjeringene hadde sin basis i det kristelig-sosiale parti og de fleste borgerlige kretser ble kompromi-

tert. Det østerrikske sosialdemokratiske parti var regnet som et av de ledende i Europa og telte en rekke framstående politikere. En skulle ha rett til å tro at denne regjeringen ble godtatt uten videre fra alle hold, men nå viser det seg at amerikanerne nekter. Forhåpentlig er det bare en formell innsigelse fra amerikanerne som gjerne vil ha et ord med i laget når de faktisk er med på å befri Østerrike. Ellers tar det seg meget dårlig ut at det blir nedlagt protest mot en av de mest demokratiske regjeringer som er blitt innsatt i de befridde land hittil. Vi glemmer ikke så lett alle de mer eller mindre umulige regjeringer som er opptrått i Hellas. Sovjet protesterte ikke i de tilfellene.

Nyhetsene fra London 2/5-45 kl. 18.30.

Etter at Dönitz er blitt "führer" har han avskjediget Ribbentrop og erstattet ham med den tidligere finansminister greve von Schwerin Krossigk en konservativ tysk politiker. Hvorfor Dönitz ble utnevnt kommenterer London med at han har arbeidet i nært samband med Himmler den siste tid og at han som den minst kompromitterte av nasilederne skulle gjøre et forsvilt forsøk på å oppnå separatfred med vestmaktene. Hans proklamasjon igår som et ledd i denne politikk, blir ikke tatt alvorlig på noe hold. Tysklands endelige sammenbrudd kan bare være et spørsmål om dager og alle nasisprell er og vil være nytteløse.

Det siste man vet om de andre nasilederne er at Himmler oppholdt seg i Lübeck omkring 24. april og at Goebbels etter sigende skulle være i Berlin da russerne åpnet sitt angrep på byen. Greve Bernadotte traff ikke Himmler ved sitt annet møte med de tyske ledere.

Fra Norge meldes at admiral Ziefliax er avsatt og er erstattet med admiral Kranke. I London tas dette som et tegn på at de ca. 300 U-båter som befinner seg i Norge, neppe vil kapitulere. Quisling og Terboven var mandag hos general Böhme på Lillhammer.

Det går hastende forlydender om at det vil bli sluppet ut ca. 1200 fanger fra Grini og andre leire med det første.

Forsvarets Overkommando har utsendt en ordre til hjemmestyrkene, der det bl.a. heter:

Krigen er nå kommet inn i sin siste fase og den tid vi går i møte kan bli meget alvorlig og komme til å stille store krav til hjemmestyrkene. Lederne må vise ro og besindighet og styresellers den mest absolutte disiplin. En må ikke la følelsene løpe av med seg og dermed skape vansker og kanskje nye ulykker for folk og land. Følg de forsiktighetsregler dere er vant til. Vi har erfaring fra andre land om at Gestapo trussler til siste sekund.

Krigsnytt. Tyskland.

Montgomerys styrker er kommet fram til Østersjøen ved byen Wisnar midtveis mellom Rostock og Lübeck. Rokossovskis styrker har tatt Stralsund og er 50 km. øst for Rostock.

Can. rykker mot Wilhelmshafen og møter praktisk talt ingen motstand. I Berlin trekker russene seg sammen om Tiergarten og den tyske statsrådsøy midt i Tiergarten. Fra Tyskland meldes at de siste styrker i Berlin kjemper isolert i administrasjonskvarteret. Russ. har allerede opprettet direkte telefonforbindelse fra Berlin til Moskva.

Am. nærmer seg Linz og russ. er 60 km. fra denne byen. I støtet mot Innsbruck har am. tatt en mindre by 15 km. nord-vest for Innsbruck. Russ. har ny framgang i Mähren og Karpatene og har nesten trent gjennom den østlige port.

Italia.

De tyske arméer i Italia har overgitt seg. Det er tatt ialt over 160.000 fanger. Den tyske gesant i Italia greve Mack har er tatt til fange da han prøvde å reise til Sveits. Sveits har inntil videre sperret sine grenser mot Østen.

Engelske tropper er gått iland på Rangoonflodens bredder syd for byen etter at det tidligere var blitt sluppet ned tropper igjen. 14. am. er 40 km. fra byen.

Idag ble von Rundstedt tatt til fange i Bayern av amerikanske tropper. Tidligere var generalene Litz og Ritter von Leib tatt til fange. Ialt er det i april måned tatt i 1/2 mill. fanger i vest hvorav 150 generaler og admiraler.

Laval er kommet til Barcelona idag med fly sammen med sjefen for de franske fasister. San Fransisko-konferansen. I går ble det valgt formann i de fire viktigste komiteer. Utenriksminister Trygve Lie ble formann i de komiteer som skal planlegge verdens-sikkerhetssystemet.

Oyeblikkelig freden blir offisielt kjent vil Churchill holde tale over alle engelske radiostasjoner. Den engelske konge vil holde en tale i kringkastingen samme dag kl. 21. Alle luftvernforanstaltninger er opphørt fra idag kl. 12.

Norgesnytt. Den berømte Villy Bjørnby, som frendenes holder seg til tyskerne, gjorde seg forleden meget uheldig bemerket på ny. Han bror Ole, måtte gå i delning, og Villy benyttet anledningen til å hjemsøke Oles gård i Fåberg og stjele adskillig av innboet. Han skulle "redde det".

En ung Hvaleremann ble for en tid siden arrestert. Under fluktforsøk fikk han to skudd i seg, ett gjennom kjeven og ett gjennom øye. Han ble innlagt på sykehus og operert. Sånn som han var utenfor fare ble han befridd.

Innløper viktige meldinger før kl. 7 torsdag morgen kommer SISTE RUNDE med en ekstra side. Denne ekstraside blir eventuelt utdelt samtidig med den ordinære avis.